

UVOD

Proces odrastanja je vrlo dinamičan i u toku njega su psihički potencijali djeteta podložni stalnim promjenama. Djetinjstvo je period u kojem se oblikuju emocionalne i moralne naklonosti osobe, stiču se navike koje je veoma teško mijenjati kasnije u životu.

Jedan od osnovnih elemenata procesa odrastanja, posebno vezan za adolescenciju, jeste moralni razvoj osobe. Mladi ljudi vode složenu borbu za dostizanje moralnih normi, osjećanja samopoštovanja, izgrađivanja sistema vrijednosti i mjerila na osnovu kojih će kasnije u životu procjenjivati šta je dobro, a šta zlo. Pod uticajem nekog traumatičnog iskustva ovaj razvoj može krenuti sasvim drugim smjerom, pa čak i izazvati brojne psihičke poremećaje.

Mlade osobe tokom djetinjstva i preadolescentnog perioda upijaju mnoge moralne norme u porodičnom krugu, školi i društvu, pa se u periodu adolescencije od njih očekuje da prihvate obrasce ponašanja i moral koji su karakteristični za njihovu kulturu. Međutim, ovo sazrijevanje ne teče bez problema. Ono je veoma otežano zbog nestabilnosti u sistemima vrijednosti odraslih, posebno zbog trauma koje on nosi, i nekada naraste do nivoa konfuzije. Antisocijalnog i agresivnog ponašanja od strane mladih sve je više.

Traumatski događaji ostavljaju svoj trag na svakoj osobi. Osobe izložene traumatičnom iskustvu podložne su brojnim poremećajima ličnosti ili depresiji. Međutim, takvo iskustvo može imati i pozitivne efekte u određenim okolnostima, odnosno umjereni stres u djetinjstvu može pomoći osobi da razvije strategije kako bi se mogla bolje nositi sa stresom u odrasloj dobi.

U nastavku ovog rada rećemo nešto više o traumatskim događajima uopšte, kao i o nivoima traumatizacije u djetinjstvu kao značajnim faktorima mentalnog zdravlja.